

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 20-01-36346 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

לפני כבוד השופט אביים ברקאי

עמית פולק מטלון ושות'

התובע:

נגד

טל רויטל ברוריה בסביץ בוגין

הנתבעת:

ב"כ התובע: עו"ד ארז חבר, - עמית, פולק, צטלון ושות'
ב"כ הנתבעת: עו"ד יהושע שטיין

פסק דין

חלק ראשון, עניינו של פסק הדין וכן תוצאת פסק הדין; שבע העדויות שנשמעו וכן פירוט

טענות הצדדים

1. עניינו של פסק הדין

1.1 עניינו של פסק הדין הוא תביעה לתשלום שכר טרחה וכן הוצאות על סך של 901,439 ₪. התביעה הוגשה על ידי משרד עורכי דין אשר ייצג נושים של הנתבעת ואף התמנה ככונס נכסים לדירות אשר בבעלותה. בסופו של יום מומשו ונמכרו ארבע דירות שהנתבעת היתה בעלת זכויות בהן. בעוד התובע מייצג נושים ופועל למכירת דירותיה של הנתבעת – הוא אף ייצג גם את הנתבעת כחייבת וזאת באשר לפירעון חובה. כך ממש. להשלמה אציין כאן ייאמר שלמרות שהתובע הוא משרד עורכי דין, הרי הן את הנתבעת והן את נושיה ייצג אותו עו"ד ממשרד התובע, והוא זה שגם ייצג בהליך כאן, העיד בהליך כאן והיה הרוח החיה לאורך כל המחלוקת בין הצדדים.

1.2 התובע אשר ייצג את נושי הנתבעת – קיבל מהנתבעת בתחילת ההתקשרות סך של 100,000 ₪ בצירוף מע"מ; בהמשך התקבל הסך של 400,000 ₪ בצירוף מע"מ במסגרת כינוס הנכסים. סך הכל קיבל התובע סך של 500,000 ₪ בצירוף מע"מ כשכר טרחה. כעת עותר התובע לקבל שכר טרחה והוצאות בסך נוסף בסך של 901,439 ₪ וזאת ישירות מהנתבעת. באשר לרכיב ההוצאות – הרי בכתב התביעה עתר התובע לתשלום הוצאות בסך של 23,939 ₪, ובסיכומיו הופחת הסכום לסך של 8,939 ₪ בלבד.

1.3 התביעה הוגשה עדיין בסדר דין מקוצר, והתבססה על הסכם שכר טרחה מיום 24/4/2014 (להלן: "הסכם שכר הטרחה"). ביום 8/4/2021 ניתנה רשות להתגונן ומשלב זה החל ההליך להתנהל.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

1.4 התובע הוא משרד עורכי דין אשר ייצג באמצעות עו"ד ארז חבר ארבעה גופים מוסדיים אשר היו נושים של הנתבעת וכן של בן זוגה. הנושים הם כלל חברה לביטוח בע"מ, בנק לאומי בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ. מעבר לנושים אלה אשר היו זכאים לחלקו העיקרי של חוב הנתבעת - היו לנתבעת נושים נוספים אשר לא יוצגו על ידי התובע.

להשלמה ייאמר שהחובות נוצרו במסגרת עסק משפחתי שהיה בניהול בן זוגה של הנתבעת. חובה של הנתבעת נבע מכך שערבה לחובות בן זוגה. הנתבעת נקלעה כערבה לחובות, למצב בו היא חייבת לנושים שונים סך של 12,910,757 ₪. מתוך סכום זה עמד חובה של הנתבעת ללקוחות התובע – על הסך של 9,961,600 ₪. מתוך כלל הנושים ייצג התובע את ארבעת הנושים להם עיקר החוב - כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "כלל"); בנק לאומי; בנק הפועלים; וכן בנק מרכנתיל דיסקונט. סכום החובות לנושים אותם ייצג התובע עמד, כפי שצוין לעיל, על הסך של 9,961,600 ₪. יתרת החובות בסך של כ-3,000,000 ₪ היו לטובת נושים אחרים, אליהם אתייחס בפסקה הבאה.

1.5 התובע, בעודו פועל אל מול הנתבעת כחייבת, ובעוד הוא מייצג את עיקר נושיה – לא היסס גם להיקשר עם הנתבעת בהסכם שכר טרחה. הסכם לפיו הוא ייצג את הנתבעת במקביל אל מול כלל הנושים למעט אלה שמיוצגים על ידו. ובמילים פשוטות – התובע צעד לצידה של הנתבעת ונלחם את מלחמתה כחייבת לנושים שונים – ובו בזמן פעל היטב כנגד הנתבעת בעוד הוא מייצג נושים אחרים.

1.6 בסופו של יום הסתיימה כל הנשייה והירידה לנכסי הנתבעת – בכך שמומשו ונמכרו ארבע דירות בצפון הישן של העיר תל אביב יפו שהיו בבעלותה. אותן דירות נמכרו במסגרת הליך כינוס נכסים – כאשר התובע פועל אל מול ואף "כנגד" הנתבעת ככונס הנכסים מטעם אחד הנושים. וכך - התובע מונה ככונס נכסים לחובות הנתבעת מטעם הנושה – כלל חברה לביטוח בע"מ, במקביל פעל גם לטובת עוד שלושה נושים נוספים – הם שלושת הבנקים אותם ייצג בנוסף לכלל. ובתוך כל אלה פעל התובע כשהוא על פניו בניגוד עניינים מובנה – לייצג גם את הנתבעת.

בעודו אווזו במקל משני קצותיו, פעל התובע למכירת דירותיה של הנתבעת. שכרו שולם לו במסגרת המכירה – וכעת הוגשה התביעה כאן, הכל בבחינת "תאחז בזה וגם מזה אל תנח את ידך".

1.7 התובע אשר ייצג את נושי הנתבעת – קיבל ממנה בתחילת ההתקשרות סך של 100,000 ₪ בצירוף מע"מ; בהמשך התקבל הסך של 400,000 ₪ בצירוף מע"מ במסגרת כינוס הנכסים. סך הכל קיבל התובע סך של 500,000 ₪ בצירוף מע"מ כשכר טרחה. כעת עותר התובע לקבל שכר טרחה נוסף בסך של 901,439 ₪ וזאת ישירות מהנתבעת.

1.8 ושוב יודגש - התובע פעל כאמור כנגד הנתבעת כאשר הוא מייצג את עיקר נושיה ומנגד נקשר עימה בהסכם שכר טרחה לצורך ייצוג, כדבריו, אל מול הנושים האחרים. כאן ייאמר שבמסגרת ההליך התגאה דווקא התובע בהסכם אל מול כלל חברה לביטוח – נושה של הנתבעת שיוצגה על ידי התובע, ור' למשל סעיף 6.2(ב) או 6.2(ה) להלן.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 20-01-36346 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

2. תוצאת פסק הדין

2.1 בסיומו של פסק הדין התביעה תידחה. אין מקום לזכות את התובע בתשלום מכח הסכם ייצוג שנחתם, תוך שהוא נמצא בניגוד עניינים מובנה; אין מקום לזכות את התובע מכח הסכם שנחתם תוך, על פניו, הפרת כללי האתיקה של לשכת עורכי הדין; בוודאי אין מקום, גם מבחינת מדיניות שיפוטית, שבית המשפט ייתן יד להתנהלות כזו של ניגוד עניינים בוטה.

2.2 להשלמה אציין, שאפילו אם ייאמר שעדיין התובע זכאי לתשלום שכר ראוי בגין עבודתו – הרי לא ניתן יהיה לחייב את הנתבעת בתשלום בהליך כאן. לא ניתן לחייב את הנתבעת בתשלום, שכן התובע כלל לא תבע שכר ראוי אלא עמד על השכר ההסכמי עליו חתם, לענין זה ר' גם הדיון בסעיף 8 להלן.

3. שבע העדויות שנשמעו בהליך וכן פירוט טענות הצדדים

3.1 שבע העדויות שנשמעו

במסגרת ההליך נשמעו שבע עדויות, כמפורט להלן:

(א) מטעם התובע העידו ארבעה –

- עו"ד ארז חבר, שותף בכיר במשרד התובע ומנהל אשכול חדלות פירעון וליטיגציה בתובע.
- עו"ד רועי נירון אשר הועסק בתובע במחלקת חדלות פירעון בניהולו של עו"ד ארז חבר.
- מר יעקב קלמן, מנהל יחידת משכנתאות בכלל חברה לביטוח בע"מ.
- עו"ד שאול קוטלר, אשר ייצג את אמה של הנתבעת והפנה את הנתבעת אל התובע.

(ב) מטעם הנתבעת העידו שלושה -

- הנתבעת עצמה.
- עו"ד חובב רוסק, אשר ייצג את הנושה נס שובל.
- עו"ד אורי חורש, אשר ייצג את הנתבעת.

3.2 תמצית טענות התובע

(א) במהלך חודש אפריל 2014 קרסו עסקיה של חברת איטל חרס בע"מ (בפירוק) ח.פ. 510785082 (לעיל ולהלן: "**החברה**"). החברה היא עסק משפחתי שהוקם על ידי אביה המנוח של הנתבעת ולימים הועברה לניהולו בן זוגה של הנתבעת.

(ב) כנגד החברה ננקטו הליכי פירוק. כמו כן, התנהלו הליכי פשיטת רגל הן כנגד הנתבעת והן כנגד בן זוגה. בד בבד, הוגשו נגד הנתבעת תביעות אישיות שונות בגין ערבותה לחובות שונים בסכומים מצטברים של מיליונים. על רקע זה פנתה הנתבעת לתובע.

(ג) בעת פניית הנתבעת כי היא היתה בעלת הזכויות במחצית מבנין מגורים ברחוב חיסין תל אביב, (בנין המגורים יכונה להלן: "**הנכס**").

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 20-01-36346 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

(ד) מצבה התזרימי של הנתבעת היה קשה ולא אפשר לה לשלם את שכר טרחת התובע. לנוכח האמור, הגיעו התובע והנתבעת להסכמה על מנגנון תשלום שמשקף ברובו רכיב של "הצלחה", וזאת כמפורט להלן: הנתבעת תשלם לתובע מקדמה על סך 100,000 ₪ בתוספת מע"מ; נוסף על כך, הוסכם (סעיף 4.2 להסכם שכר הטרחה) כי הנתבעת תשלם לתובע – "תשלום נוסף בשווי 10% + מע"מ מכל סכום ו/או זכות ו/או תמורה שתתקבל לידי הלקוחה ו/או תיוותר בידיה במסגרתם של ההליכים שבטיפול עורכי הדין, לרבות ובעיקר תשלום בשווי של 10% + מע"מ מזכויות הלקוחה שתיוותרנה בסופו של יום בבניין המגורים ברחוב חיסין או בכל נכס אחר, מכל מין וסוג שהוא. ככל שיוותרו בידי הלקוחה רק נכסים ולא כספים תינתן שהות מוסכמת להשגת מימון או מימוש לצורך תשלום שכר הטרחה."

(ה) באשר לשירותים המשפטיים שנכללו בהסכם, אפנה לציטוט מתוך כתב התביעה - "ההליכים משפטיים ו/או הליכי פשרה בעניין נושים להם חייבת הלקוחה כספים ובעניין נושים אשר טוענים כי הלקוחה חייבת להם כסף (להלן: "החובות המוצהרים") כמפורט להלן: חוב לבנק הפועלים בע"מ (סניף 529) בגין ערבות אישית, חוב לבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (סניף 655) בגין ערבות אישית, חוב לבנק לאומי לישראל בע"מ (סניף 832) בגין ערבות אישית, חוב לבנק מזרחי טפחות בע"מ (סניף 405) בגין ערבות אישית, חוב לחברת נס שובל בגין המחאה בערבות אישית, חוב נטען כלפי חברת איי.איי. איתמר השקעות בע"מ (מוכחש), משכנתא לטובת כלל חברה לביטוח בע"מ וכן לטפל ללקוחה בהגנה על נכסיה בפני הנושים וכן בפני בעל התפקיד שימונה, ככל שימונה, נגד בעלה, ניב בוגין".

(ו) מיד לאחר חתימת הסכם שכר הטרחה החל התובע בטיפול בענייניה המשפטיים של הנתבעת אשר נפרסו על פני הליכים רבים והצריכו טיפול אינטנסיבי. להלן חלק מההליכים שננקטו:

- תא"ק 14-05-55508 שבט אפרים בע"מ נ' בוגין (להלן: "שבט אפרים").
- תיק הוצ"פ 01-36070-14-0 איי.איי. איתמר השקעות בע"מ נ' בוגין (התנגדות לביצוע שטר שהועברה לבית משפט השלום בת"א 14-04-26965) (להלן: "איי.איי. איתמר").
- ת"א 14-08-23481 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' בוגין (להלן: "בנק לאומי").
- תא"ק 14-05-50258 בנק מזרחי טפחות בע"מ נ' בוגין (להלן: "בנק מזרחי").
- ת"א 14-05-46186 בנק הפועלים נ' בוגין (להלן: "בנק הפועלים").
- פש"ר 14-05-29809 שובל ניהול השקעות בע"מ נ' בוגין
- ת"ט 14-05-6805 שובל ניהול והשקעות בע"מ נ' בוגין (להלן: "שובל").
- פש"ר 14-04-26951 תומר גרופ בע"מ נ' ניב בנימין בוגין (להלן: "תומר גרופ").
- זאת ועוד, התובע העניק שירותים גם בקשר לסוגיות משפטיות נוספות אשר לא נפתחו בגין הליכים משפטיים כנגד הנתבעת, או שהנתבעת לא היתה צד ישיר להם כי אם בני משפחתה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

(ז) ייצוג נושי הנתבעת וכן ייצוג כלל חברה לביטוח

- הליך נוסף בו טיפל התובע הוא השגת הסדר חוב בין הנתבעת לבין כלל לצורך פריסת חוב.
- כמו כן, מונה עו"ד ארז חבר מטעם התובע בהסכמת כלל והנתבעת, ככונס נכסים לארבע דירות מגורים בבנין המגורים נכס, לאכיפה חלקית של השעבוד שנרשם בנכס לטובת כלל. במסגרת תיק הכינוס מימש עו"ד חבר דירות בסכום כולל של 12,075,000 ₪. התיק הצריך עבודה רבה וטרם הסתיים. לאור הסכמת הצדדים והסכם שכר הטרחה, הסכים התובע לקבל שכ"ט חלקי בסך של 400,000 ₪ בלבד בגין פועלו ככונס נכסים, הגם שלפי תקנות ההוצאה לפועל (שכר טרחת עורכי דין וכונסי נכסים), התשס"ב-2002 היה זכאי לשכר טרחה בסך של 926,000 ₪.
- התובע טען שהסכם שכר הטרחה כלל אינו כולל את פעולותיו ככונס נכסים וכי לא נדרש לבצע פעולות אלו במסגרת התחייבויותיו אל מול הנתבעת.

(ח) תחשיב שכר הטרחה בהתאם ל"הצלחה"

(מהותה של "הצלחה" כוללת ממילא "הצלחה" אל מול נושי הנתבעת שיוצגו על ידי התובע)

המנגנון שנקבע בהסכם שכר הטרחה מגלם ברובו רכיב של הצלחה, ובהתאם נקבע בסעיף 4.3 להסכם כך - "לעניין סעיף 4.2 מוסכם על הצדדים בזה, כי שכרם של עו"ד בתמורות שתקבלנה בידי הלקוחה שלא בסכום כספי, לרבות זכויות במקרקעין שיוותרו בידי הלקוחה בנכס חיסין, יחושב לפי 10% + מע"מ משוויין ביום סיום ההליכים וטרם ביצוע כל תשלום או הפחתה אחרת מתמורות אלו. לדוגמא: היה והלקוחה תיוותר הבעלים או תקבל זכויות של דירה בנכס ברחוב חיסין: יחושב שכ"ט לפי 10% + מע"מ משווייה של הדירה. בהנחה ושווי הדירה יהא 5,000,000 ₪, תשלם הלקוחה לעו"ד שכ"ט נוסף על האמור בסעיף 4.1 לעיל, בסך של 500,000 ₪ + מע"מ. אולם אם יהיה צורך לממש את הדירה על מנת לעמוד בשכר הטרחה הרי שהמס שישולם בגין מימוש הנכס, ירד מבסיס החישוב וזאת בהגבלה למס בשיעור של 100,000 ₪."

(ט) התובע מציין שעם סיום הטיפול המשפטי בנתבעת, היא נותרה עם שתי דירות בבעלותה. הנתבעת נותרה הבעלים של מחצית מהזכויות בדירת מגוריה – פנטהאוז מפואר בנכס, וכן עם הזכויות בדירה נוספת בנכס המושכרת על ידה. בהתאם למנגנון שקבעו הצדדים, פעל התובע להערכת שווי זכויותיה בנכסים. בהתאם להערכת שמאי שווי יתרת הזכויות בנכס עומד על 15,000,000 ₪, ומכאן שחלקה של הנתבעת הוא 7,500,000 ₪. בהתאם, יתרת שכר הטרחה שהתובע זכאי לה מסתכמת בסך 750,000 ₪ בתוספת מע"מ ובסך כולל של 877,500 ₪. בנוסף, עתר התובע לתשלום בגין "הוצאות כגון הדפסות, צילומים..." בסך של 23,939 ₪.

(י) עם סיום הטיפול המשפטי פנה התובע לנתבעת וביקש ממנה להסדיר את תשלום שכר הטרחה, אלא שהתבקש להמתין לנוכח מצוקתה. לבסוף, ביום 30/11/2017, שלח התובע לנתבעת מכתב

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

התראה לפני נקיטת הליכים משפטיים. המכתב לא נענה בתשובה בכתב, והנתבעת ביקשה מהתובע להתאזר בסבלנות, לנוכח קשייה. מאז המשיך התובע ופנה לנתבעת שוב ושוב. ביום 7/3/2019 התקיימה פגישה במשרדו של התובע ובה טענה הנתבעת לראשונה טענות בקשר לדרישת השלום.

3.3 תמצית טענות הנתבעת

(א) הנתבעת טענה שהתובע היה מצוי בניגוד עניינים מהותי בגינו לא יכול היה לספק לנתבעת את רובם המכריע של השירותים המשפטיים שהיו דרושים לה ולא יכול היה לנהל הליכים משפטיים כנגד עיקר הנושים – כלל ושלושה בנקים שהיו לקוחותיו. נשייתם של ארבעת הנושים שהתובע מנוע מלטפל בעניינם מהווה 77.2% מסך כל הנשייה (9,961,600 ₪ מתוך 12,910,757 ₪).

(ב) הנתבעת הוסיפה שהסדרי נושים מטבעם מורכבים ומשפיעים אחד על השני. מידע המצוי אצל עוה"ד המייצג את החייב לגבי יכולותיו הכספיות הוא רגיש, ובמקרים רבים הגעת מידע זה לידי נושים אחרים שעורך הדין מייצג תרע את מצבו של החייב ואת יכולתו להגיע להסדר אופטימלי עבורו. עו"ד אשר יודע כי הוא מנוע מלטפל ברוב הנושים ובחלק הארי של הנשייה אל לו לקחת על עצמו את הייצוג של החייב.

(ג) התובע הסביר לנתבעת כי קשריו עם הנושים אינם יוצרים ניגוד עניינים או הפרעה לייצוג, אלא ההיפך – בזכות קשרים אלה יוכל להשיג עבורה הסדרים טובים ומחיקת חובות. בפועל - בהסכם שכר הטרחה קבע התובע ללא היסוס כי שכר טרחתו יקבע על פי התוצאות של הטיפול בכל ההליכים וכלפי כל הנושים, קרי גם הנושים המיוצגים על ידי התובע. לטענת הנתבעת התובע הטעה אותה ומפנה אל סעיף 4.2 להסכם שכר הטרחה, אשר מנוסח לטעמה באופן פתלתל וכולל סתירה פנימית, שנועדה לערפל ולהטעות. כך, נקבע כי התובע יהיה זכאי ל"10% + מע"מ מכל סכום ו/או זכות ו/או תמורה שתתקבל לידי הלקוחה ו/או תיוותר בידיה במסגרתם של ההליכים שביטול עורכי הדין", ומיד לאחר מכן נקבע ההיפך – "לרבות ובעיקר תשלום בשווי של 10% + מע"מ מזכויות הלקוחה שתיוותרנה בסופו של יום בנכס בחיסין, או בכל נכס אחר, מכל מין וסוג שהוא."

(ד) באשר לנושים אשר יוצגו על ידי התובע כנגד הנתבעת, וזאת במקביל לכך שייצג את הנתבעת

- באשר לכלל חברה לביטוח בע"מ - התובע הבהיר לנתבעת שקשריו יועילו לה ושכנע אותה להסכים לכך שהוא ימונה ככונס נכסים מטעם כלל. הנתבעת אינה יודעת אם הקשרים הועילו או הזיקו לה, אך טוענת כי תוצאת ההסדר נטולת הישגים יוצאי דופן מבחינתה. הנתבעת שילמה לכלל את המגיע לה ללא הנחות, למעט ויתור כלל על עמלת פירעון מוקדם לאחר שהתברר שאין בסיס בדין לתשלומה. נוסף על כך, שילמה הנתבעת לתובע את מלוא שכר הטרחה בסך 400,000 ש"ח.

- באשר לבנק לאומי, לבנק הפועלים ולבנק מרכנתיל דיסקונט – הנתבעת טוענת שהתובע היה מנוע מלטפל בתביעות שהוגשו על ידי הבנקים. הוא לא טרח להיות מעורב בעניינים אלה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 20-01-36346 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

ולהשתמש בקשריו הנטענים על מנת לפעול להשגת הסדר המטיב עם הנתבעת, וזאת למרות המצג שיצר בפניה כאילו יפעל מאחורי הקלעים וינהל מו"מ והליכי פשרה. הנתבעת יוצגה בתחילה ע"י משרד עו"ד קוטלר ובהמשך ע"י עו"ד אורי חורש. לבסוף שילמה לבנק לאומי סך של 580,000 ₪ במסגרת הסדר; 172,000 ₪ לבנק הפועלים במסגרת הסדר; 95,000 ₪ לבנק מרכנתיל דיסקונט במסגרת הסדר ולאחר שקוזזו יתרות זכות שעמדו לטובתה בבנק.

(ה) באשר לנושים נוספים שלא יוצגו במקביל על ידי התובע

- באשר לבנק המזרחי (ייצוג בפועל על ידי עו"ד אורי חורש) - הנתבעת טוענת שלמרות שהתובע לא היה מנוע מלטפל בעניין, הרי מעת שמונה להיות כונס נכסים מטעם כלל הוא הזניח לחלוטין את ענייניה. בסופו של דבר יוצגה בעניין זה בתחילה ע"י משרד עו"ד קוטלר ובהמשך ע"י עו"ד אורי חורש, ושילמה במסגרת הסדר סך של 515,000 ₪, מתוך סך של 596,157 ₪ שנדרשה לשלם.

- באשר לתביעת שובל (ייצוג בפועל על ידי עו"ד אורי חורש) - הנתבעת מפנה לכך שמדובר בהלוואה בשוק האפור. התובע הגיש בקשת רשות להתגונן, אך בשל התנתקותו המעשית מהטיפול בענייני הנתבעת לא עלה בידו להגיע להסכמות. רק לאחר התערבות עו"ד אורי חורש שניהל את המו"מ עם עורך הדין של שובל, הגיעו הצדדים להסדר במסגרתו שילמה הנתבעת כמיליון ₪.

- באשר לתביעת איי. איי איתמר (ייצוג בפועל על ידי עו"ד אורי חורש) - הנתבעת מציינת שמדובר בהלוואה בשוק האפור. התובע אכן הגיש בקשת רשות להגן. עם זאת, בשל התנתקותו המעשית של התובע מהטיפול בענייני הנתבעת לא עלה בידו להגיע להסכמות. לטענת הנתבעת, עו"ד אורי חורש טיפל בעניין מאחורי הקלעים והגיע להסדר במסגרתו שילמה 60,000 ₪, מתוך מסך של 1,396,000 ₪ אשר נדרשה לשלם.

- בשולי הדברים ולמען הגילוי הנאות מוסיפה הנתבעת כי היו שירותים נוספים בהיקף זניח שהתובע סיפק - תביעה של משרד תיווך שבט אפרים בגין מכר דירה על סך 58,000 ₪ ששולמה במלואה; תביעה של חברת אשראי על סך 12,000 ₪ ששולמה במלואה; דרישה של עיריית תל אביב לתשלום ארנונה בגין החברה אשר בוטלה לאחר מכתב ששלח התובע.

(ו) עוד טוענת הנתבעת, כי בכל הקשור להליך פש"ר שהוגש כנגד בעלה על ידי תומר גרופ טיפל עו"ד אורי חורש. ביחס לתביעה נגד ביתה של הנתבעת, למיטב זיכרונה העניין טופל ע"י עו"ד אורי חורש. בכל הקשור להליכי עיכוב יציאה מהארץ, למיטב זיכרונה של הנתבעת היה צו עיכוב אחד שניתן כנגדה ועו"ד חורש היה זה שטיפל בביטול הצו.

(ז) הנתבעת מוסיפה שאף אם ייקבע שהסכם שכר הטרחה תקף - הרי שהתובע התעלם מסכומים ששולמו לו על חשבון שכר טרחתו; זאת ועוד - התביעה מתעלמת מחוב משכנתה הרובץ על הנכס, חוב אותו יש לנכות מכל הערכה שמאית של שווי הזכויות במקרקעין שיוותרו בידי הנתבעת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

המשכנתה הרובצת על הנכס מפחיתה את שווי הזכויות שנותר בידי הנתבעת. תביעת החוב של כלל היתה על סך 10.3 מיליון ₪, מתוכם שולמו 7.8 מיליון ₪ במזומן, והיתרה בסך 2.5 מיליון ₪, הועמדה כהלוואה חדשה המשולמת מידי חודש על ידי הנתבעת ובן זוגה. מכל חישוב של שווי הזכויות שנותרו בידי התובעת יש לנכות את סכום המשכנתה.

(ח) ביחס להוצאה בסך 15,000 ₪ עבור "חוות דעת דורון יוסקביץ שמאות מקרקעין בע"מ" טוענת הנתבעת, כי מדובר בהוצאה שהתובע לא שילם אלא כלל. כמו כן, ההוצאה הוחזרה לתובע או לכלל זה מכבר, על פי החלטה מיום 17/1/2016.

(ט) לטענת הנתבעת, מחזיק התובע ברשותו סך של 50,000 ₪ המהווה את יתרת התמורה ממימוש נכסי הנתבעת ומסרב להשיבו, וגם סכום זה יש לקזז מכל תשלום לתובע ככל שייקבע כזה.

(י) לסיכום, טוענת הנתבעת כי בסך הכל שילמה סך של 500,000 ₪ בתוספת מע"מ, מעל ומעבר בנסיבות העניין. לטעמה של הנתבעת, ככל שייקבע שיש תוקף להסכם שכר הטרחה יש לערוך שומה ראויה ומתאימה לתאריך הנכון לפי הסכם שכר הטרחה, ומהסכום בו יוערך שווי הזכויות של הנתבעת בנכס יש לנכות תחילה את מחצית סכום המשכנתה בסך 1,250,000 ₪. לאחר מכן, ומכל סכום שייקבע כשכר הטרחה לפי הסכם שכר הטרחה, יש לנכות את הסך של 15,000 ₪ ששולם לו. עוד יש לנכות הסך של 400,000 ₪ ששולם לתובע כאשר הנתבעת טוענת שהסך של 400,000 ₪ בתוספת מע"מ במסגרת כינוס הנכסים שולם על ידה.

אין באמור לעיל כדי להביא מלוא טענות הצדדים, אך די בכך על מנת להציב המסד להמשך פסק הדין.

חלק שני – דיון והכרעה

4. מבוא

במסגרת הפסקאות הבאות יובהר שהסכם שכר הטרחה, מכוחו נדרש התשלום שבתביעה, הוא הסכם הנגוע בניגוד עניינים. הדיון בפסקאות הבאות יתייחס לנושאים הבאים, כאשר באופן יוצא דופן אתחיל מפירוט העובדות הגורעות מגרסת התובע ורק לאחר מכן אתייחס למסגרת המשפטית ולהפרתה על ידי התובע:

(א) נושא ראשון מארבעה (הרחבה ודיון בסעיף 5 להלן) – במלוא הכבוד, התובע ניסח במודע הסכם שכר טרחה הנגוע בניגוד עניינים.

(ב) נושא שני מארבעה (הרחבה ודיון בסעיף 6 להלן) – המסגרת המשפטית האוסרת על ניגוד עניינים ועל כך שאין לחייב בשכר טרחה הסכמי מכח ההסכם שנוסח על ידי התובע. על כל ר' הדיון בסעיף 6 להלן.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

(ג) נושא שלישי מארבעה (הרחבה ודיון בסעיף 7 להלן) – על הכשל המובנה שבתביעה, ניתן ללמוד מכך שהתובע עותר בפועל לקבל שכר טרחה בגין החיסכון בנשיה אל מול כלל חברה לביטוח וכן שלושת הבנקים שייצג, בעוד – הוא עצמו הבהיר שאינו מטפל עבור הנתבעת בחובות לכלל חברה לביטוח אלא רק בנשיה מטעם כלל חברה לביטוח ושלושת הבנקים שייצג.

(ד) נושא רביעי מארבעה (הרחבה ודיון בסעיף 8 להלן) – למעלה מהנדרש בחנתי אפשרות לחייב את הנתבעת בשכר ראוי, שאינו שכר הסכמי. ואולם לא ניתן לחייב בשכר ראוי שכן זה כלל לא נתבע בכתב התביעה וממילא לא הוכח במהלכה.

5. דיון בנושא ראשון מארבעה בפסק הדין – התובע ניסח במודע הסכם שכר טרחה הנגוע בניגוד עניינים

5.1 כללי

(א) הנתבעת החזיקה בסל חובות אחד ובו מספר נושים. התובע היה מודע לניגוד העניינים המובנה שבייצוג הנתבעת במסגרת אותו סל חובות אחד. ייצוג בו הוא ייאלץ לדבר לשונותיים ולייצג פעמיים – הן ייצוג הנתבעת כנגד נושיה באותו סל חובות והן ייצוג חלק מנושי הנתבעת כנגדה.

(ב) על כך שהתובע היה מודע היטב לניגוד העניינים המובנה בו פעל, ניתן ללמוד מנוסח הסכם שכר הטרחה מיום 24/4/2014 אשר מכוחו הוגשה התביעה - וזאת אל מול הסכם נוסף שניסח התובע ואשר נחתם בסמוך מאוד וכשלושה שבועות לאחר הסכם שכר הטרחה. ההסכם הנוסף כונה – "הסכם עקרונות משולש" והוא נקשר בין התובע לבין הנתבעת וכן כלל חברה לביטוח בע"מ.

עיון בשני ההסכמים שניסח התובע והיה צד להם, מוכיחה שהתובע ידע היטב אודות ניגוד העניינים המובנה בו הוא פועל. נוסח הסכם שכר הטרחה הראשון והניסיון המסוים לתחם בו את ענייני הייצוג – מבליט במיוחד את ניגוד העניינים בו היה מצוי התובע. על כל אלה יורחב בפסקאות הבאות.

5.2 נוסח הסכם שכר הטרחה הראשון מיום 24/4/2014 והניסיון המסוים להתמודד עם ניגוד העניינים

(א) כללי

ביום 24/4/2014 חתמה הנתבעת על הסכם שכר הטרחה הראשון עם התובע (נספח 1 לתצהיר הנתבעת). הסכם שכר הטרחה התייחס לחובות הנתבעת, לרבות אל מול לקוחות התובע – בנק הפועלים, בנק מרכנתיל דיסקונט, בנק לאומי וכלל חברה לביטוח בע"מ.

הסכם שכר הטרחה כלל דבר והיפוכו. מחד גיסא – במסגרת החובות בהם יטפל התובע נכללו בהסכם כל החובות שבסל חובות הנתבעת לרבות החובות ללקוחות התובע; ומאידך גיסא – ניסה התובע לתחום בין החובות שבסל חובות הנתבעת והבהיר התובע שאמנם ינהל מו"מ עם עצמו, כמייצג שני הצדדים אך לא יפעל בהליכים משפטיים בשם שני הצדדים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

(ב) היקף החובות בהם התחייב התובע לטפל בהסכם שכר הטרחה הראשון, כולל חובות לנושים שהם לקוחות התובע

כבר בפסקת ה"הואיל" הראשון של הסכם שכר הטרחה מיום 24/4/2014, מופיע פירוט סל החובות של הנתבעת, ובתוכו עיקר החובות ללקוחות התובע – בנק הפועלים, בנק מרכנתיל דיסקונט, בנק לאומי וכלל חברה לביטוח. לקוחות אלה יודגשו בקו תחתני בציטוט להלן:

"הואיל: והלקוחה פנתה לעוה"ד על מנת שאלה ייצגוה ויטפלו עבורה בהליכי מו"מ ופשרה בענין נושים להם חייבת הלקוחה כספים מכח ערבויות עליהם חתמה כמפורט להלן: חוב לבנק הפועלים בע"מ (סניף 529) בגין ערבות אישית, חוב לבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (סניף 655) בגין ערבות אישית, חוב לבנק לאומי לישראל (סניף 832) בגין ערבות אישית, חוב לבנק מזרחי טפחות בע"מ (סניף 905) בגין ערבות אישית, חוב לחברת נס שובל בגין המחאה בערבות אישית, משכנתא לטובת כלל חברה לביטוח בע"מ על הנכס ברחוב חיסין מס' 17 הידוע כגוש 6904 חלקה 28 שהינו בנין מגורים בעל 5 יחידות דיור (פנטהאוז ושש דירות) אשר הזכויות בו רשומות במחצית על שם הלקוחה ובמחצית על שם בעלה, מר ניב בוגין (להלן: "הנכס בחיסין")"

עוד במבוא להסכם שכר הטרחה מיום 24/4/2014, התייחס התובע אל מלוא סל החובות, וציין בפסקת ה"הואיל" שלפני האחרון כך (ההדגשות לא במקור):

"והואיל: ועוה"ד ניאותו לקבל על עצמם את ייצוגה של הלקוחה בקשר לחובות המוצהרים לעיל וכן בהליכים הנוגעים לזכויותיה הממוניות ונכסיה של הלקוחה, בכפוף למפורט בהסכם זה ובתמורה לשכר הטרחה הנקוב בהסכם זה"

כלומר – ההסכם מתייחס באופן ברור וחד משמעי לייצוג הנתבעת באשר לחובות מול נושים שונים, וזאת כאשר עיקר החוב שבנשיה – הוא לנושים המיוצגים על ידי התובע.

(ג) ניסיונו של התובע בהסכם שכר הטרחה הראשון לתחם את השירות המשפטי – הייצוג הכפול יוגבל רק להליכי מו"מ אך לא לייצוג ב"הליכים משפטיים"

התובע ביקש לסייג את הייצוג המשפטי הכפול, רק למקרים של ניהול הליכי משא ומתן – ולא למקרה של ניהול הליך משפטי. מכאן שילב התובע את סעיף 3 בהסכם שכר הטרחה הראשון ובו ההדגשות כפי שהופיעו במקור -

"על אף האמור לעיל, מובהר ללקוחה כי עוה"ד מנועים מלייצג את הלקוחה בהליכים משפטיים, לרבות הליכי הוצאה לפועל נגד כלל חברה לביטוח בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ ובנק דיסקונט בע"מ.

הלקוחה מצהירה בזה כי ידוע לה כי בכל הנוגע לגורמים המוזכרים לעיל, יתמצה הטיפול המשפטי, בהליכי הסדר, פשרה ומשא ומתן בלבד, וכי ככל ויתקיימו בין הלקוחה לבין

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 20-01-36346 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

גורמים אלו הליכים משפטיים לרבות הליכי הוצאה לפועל ו/או הליכי כינוס ו/או הליכים אזרחיים אחרים, לא יטפלו עוה"ד בכך"

כלומר, לטעמו של התובע – הוא יהיה כאמור רשאי לנהל משא ומתן עם עצמו, כאשר הוא מייצג הן את הנתבעת והן את נושיה. לעומת זאת – בכל הקשור לניהול הליכים משפטיים לא יוכל התובע לייצג ייצוג כפול.

(ד) קיים קושי רב בניסיון לתחם את הייצוג המשפטי, כך שהתובע אכן לא יוכל לייצג שני צדדים בהליכים משפטיים באשר לאותו חוב, ואולם כן יהיה רשאי לייצג את שני הצדדים בניהול משא ומתן. על כך ועל התייחסות הנדרש בייצוג לקוחות, ארחיב בסעיף 6 להלן, בשלב זה אסתפק באזכור העובדה שקיים קושי בייצוג הכפול, הקושי גדל כאשר התובע החליט לאחר כשלושה שבועות בלבד לנסח הסכם נוסף שהוא צד לו ואשר מתייחס לתשלום שכר טרחה – הוא ההסכם מיום 18/5/2014 אליו אתייחס בפסקה הבאה.

5.3 הסכם שני מיום 18/5/2014, שלושה שבועות מאוחר יותר – המתייחס אף הוא לתשלום שכר טרחה

(א) ביום 27/4/2014, שלושה ימים לאחר הסכם שכר הטרחה מיום 24/4/2014, מונה לבן זוגה של הנתבעת מנהל מיוחד לנכסיו. המנהל המיוחד מונה במסגרת תיק פש"ר 14-04-26951. כשלושה שבועות מאוחר יותר ניסח התובע הסכם נוסף שהוא צד לו - הסכם אשר נועד להביא לגביית **"מלוא חובה של כלל"** – תוך מינוי עו"ד ארז חבר מהתובע ככונס נכסים. על כך בפסקה הבאה.

(ב) ביום 18/5/2014 ניסח התובע "הסכם עקרונות משולש" (נספח "ה" לתצהיר התובע) אשר נועד להסדיר הטיפול בחוב הקיים לכלל חברה לביטוח. בהסכם העקרונות המשולש שלושה צדדים – שניים מהם הם הנתבעת וכלל חברה לביטוח בע"מ, קרי החייבת והנושה. הצד השלישי הוא התובע עצמו.

(ג) אותו "הסכם עקרונות משולש" לא כלל שום פשרה כספית אל מול כלל חברה לביטוח, אלא התייחס בעיקרו למינויו של עו"ד ארז חבר מהתובע ככונס נכסים. על כך שההסכם לא כולל שום פשרה כספית, למדים כבר מסעיף 2 להסכם בו הובהר כי עו"ד ארז חבר מהתובע ימונה ככונס נכסים וזאת (ההדגשות לא במקור) –

"... לצורך פירעון מלוא חובה של כלל ובהקדם האפשרי"

וכן בהמשך, הובהר בסעיף 4 להסכם, כי סכום הנשיה הוא בגין מלוא החוב ומכאן סכום זה לא יופחת, וכלשון ההסכם (ההדגשות לא במקור) –

"הכונס המיועד יפעל במהירות לצורך מימוש ההסכם כולו או יחידות הנכס בנפרד

וזאת לצורך סילוק מרבי של מלוא יתרת החוב בהקדם האפשרי..."

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

באשר לנתבעת, הרי זו שיוצגה על ידי התובע הסכימה בחתימתה לשתף פעולה לצורך פירעון מלוא החוב – ללא כל הפחתה כלשהי בחוב שאכן היה ממילא חוב מובטח.

(ד) על השכר שנקבע בהסכם החדש הוא "הסכם העקרונות המשולש" במסגרת ההסכם הנוסף שניסח התובע, הוא הסכם העקרונות המשולש, נקבע ששכרו ככונס נכסים יעמוד על הסך של 400,000 ₪ בלבד.

(ה) ההסכם החדש מיום 18/5/2014 הוסיף פסקה באשר לניגוד עניינים, והוראה המוכיחה שהתובע אכן הבחין בקושי באשר לייצוג הכפול ובאשר לניגוד העניינים בו הוא נמצא

- ההסכם החדש והנוסף מיום 18/5/2014 התייחס גם להסכם שכר הטרחה שנקשר רק כשלושה שבועות קודם לכן. לענין זה ציין ההסכם החדש והפנה לכך שהסכם שכר הטרחה "סויג לענין ייצוגה של החייבת בהליכים משפטיים מול כלל" (ר' פסקת "והואיל" רביעית בהסכם מיום 18/5/2014).

- ההסכם החדש מיום 18/5/2014 אינו בגדר "הליך משפטי", ההיפך הוא הנכון – ההסכם החדש מיום 18/5/2014 נועד למנוע כל הליך משפטי ובמסגרתו התחייבה הנתבעת לשתף פעולה בגביית "מלוא יתרת החוב". למרות זאת דאג התובע לכלול בהסכם החדש פסקה המבחינה שנאמנותו ואחריותו המקצועית היא לכלל חברה לביטוח בלבד. וכך ניסח התובע את סעיף 3 להסכם החדש (ההדגשות לא במקור):

"מובהר ומוסכם בזה על ידי כל הצדדים כי הכונס המיועד מייצג בראש ובראשונה את כלל כנושה מובטח, וזאת בהתאם לחובות החלים על כונסי נכסים מכוח הדין לרבות חובותיהם כלפי יתר הנושים. בכל מקרה של ניגוד עניינים בין החייבים ו/או מי מהם לבין כלל, יפעל הכונס המיועד לטובת עניינה של כלל והכל בכפוף לכל דין או הוראה אחרת. החייבת מצהירה כי אין לה ולא תהיה לה כל טענה ו/או דרישה בענין זה כלפי הכונס המיועד ו/או עוה"ד לרבות בגין ניגוד עניינים"

וכך, תוך שהתובע מייצג את הנתבעת בהליכי מו"מ, הוא ניסח והחתים אותה על הסכם לפיו הוא ימונה ככונס נכסים; התובע ניסח והחתים על הסכם לפיו הוא (התובע) ימשיך וייצג בפועל את כלל חברה לביטוח בלבד כנושה מובטח; התובע ניסח והחתים על הסכם לפיו היא (הנתבעת) לא תטען דבר לענין זה.

בשולי הדברים ייאמר שעוד החתים התובע את הנתבעת על הסכמה לכך שהוא (התובע) יקבל שכר טרחה סך של 400,000 ₪, וכעת הוא עותר לשכר נוסף בסך העולה על 900,000 ₪ - ועל כך עוד יורחב להלן.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 20-01-36346 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

5.4 סוף דבר לענין הנושא הראשון מארבעה

(א) מחוקק המשנה הכיר במצבים חריגים בהם עו"ד יכול לייצג בעל דין אל מול בעל דין אחר, ובד בבד לייצג את בעל הדין האחר בנושאים אחרים. לענין זה עוד יורחב בסעיף 6 להלן תוך התייחסות לתייחוס השירות המקצועי המוענק על ידי עורכי דין לשני בעלי דין שונים. עם זאת – בעניינינו – ניגוד העניינים ברור וזועק מתוך ההסכמים שניסח התובע בעצמו בהפרש של שלושה שבועות.

(ב) אין מדובר במצב בו התובע מייצג את הנתבעת בנושא מסוים, ואילו מייצג את נושיה בנושא אחר לגמרי. בעניינינו – התובע התיימר לייצג הן את הנתבעת והן את נושיה בדיוק באותו נושא, בגביית חובות הנתבעת.

(ג) אכן קיימים מקרים בהם בעל דין אשר יש לו פלוגתא עם בעל דין אחר, יקבל ייצוג על ידי עורך דין אשר מעניק שירות משפטי בנושאים אחרים לבעל הדין האחר. כך למשל, נשווה לנגד עיננו המצב הבא :

- בעל דין שהוא מבוטח מגיש שתי תביעות כנגד חברת ביטוח. בתביעה הראשונה עותר המבוטח לתשלום תגמולי ביטוח בגין נזק שאירע לנכס שבבעלותו; בתביעה השנייה עותר המבוטח לתשלום תגמולי ביטוח בגין נזק שאירע לרכבו בתאונה שלחלוטין אינה קשורה לתביעה הראשונה.

- אכן אפשר, אם כי ספק אם מומלץ, שהמבוטח יהיה מיוצג בתביעה הראשונה על ידי עו"ד המייצג את חברת הביטוח בתביעה השנייה. אפשר באופן תאורטי, שאותו עו"ד יפעל עבור המבוטח לקבלת תגמולי ביטוח בגין הנזק לנכס – ויפעל אל מול המבוטח בכל הקשור לתביעה אחרת העוסקת בנזק לרכב.

ואולם, אין לקבל מצב בו אותו עו"ד, כמעשי התובע כאן, מדלג בין ייצוג הנתבעת בהסכם בו היא מתחייבת לשתף פעולה לסילוק "מלוא יתרת החוב" לנושה ובד בבד, מייצג את הנושה בדיוק באותו נושא. נראה שכך גם הבין התובע, כאשר הקפיד לכלול התייחסות להיעדר טענות בדבר ניגוד עניינים במסגרת ההסכם השני בו מתחייבת הנתבעת לשתף פעולה ולפרוע את מלוא חובה לכלל חברה לביטוח בע"מ. הכל תוך תשלום סך של 400,000 ₪ לתובע.

6. דיון בנושא שני מארבעה בפסק הדין – המסגרת הנורמטיבית האוסרת על ניגוד עניינים – חוק לשכת עורכי הדין וכן כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) וישום לעניינינו

6.1 על החובה להימנע מניגוד עניינים, לרבות מצבי ניגוד עניינים בכח (ניגוד עניינים פוטנציאלי)

(א) החובה המוטלת על עורך דין לפעול לטובת שולחו בנאמנות ובמסירות, היא חובה כללית מכח דיני השליחות וכן חובה סטטוטורית ספציפית מכח סעיף 54 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א – 1961, הקובע כי – "במילוי תפקידיו יפעל עורך דין לטובת שולחו בנאמנות ובמסירות,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 20-01-36346 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

ויעזור לבית המשפט לעשות משפט". לענין זה ר' גס רע"א 6829/18 מיכאל ליטוב נ' עו"ד עיינה אונגר - לטין (מיום 26/2/2020, השי' ע' פוגלמן, מ' מזוז והשופטת י' וילנר) שם נקבע כך (ההדגשות לא במקור) - "חובתו של עורך דין לפעול לטובת שולחו בנאמנות, במסירות, בהגינות וללא ניגוד עניינים, היא מאבני היסוד של יחסי עו"ד-לקוח"

(ב) חובת האמון והשמירה לא להימצא בניגוד עניינים נועדה להגן על הלקוח בשל מערכת היחסים בינו לבין עורך דינו המאופיינת באי שיווין בין הצדדים. לענין זה ר' ע"א 3640/22 עו"ד יורם ל. כהן נ' רבקה בוכמן (מיום 1/9/2024, השי' ד' מינץ, י' כשר והשופטת ר' רונן) שם נקבע כך (ההדגשות לא במקור):

"חובת האמון שחב עורך הדין ללקוחו מבוססת על טיב מערכת היחסים שביניהם. מערכת יחסים זו מתאפיינת בא-סימטריה מובהקת נוכח העובדה שהלקוח הינו על פי רוב חסר ידע מקצועי בתחומי המשפט, והוא שם את מבטחו בעורך הדין על מנת שיפעל לקידום האינטרסים שלו וישמור על זכויותיו".

החובה המוטלת על עורך דין להימנע מניגוד עניינים, לא מתייחסת רק לניגוד עניינים בפועל אלא גם לניגוד עניינים בכח, קרי ניגוד עניינים פוטנציאלי. ניתן לומר 'קיים' ניגוד עניינים מובנה" בכל מצב בו קיים חשש שעורך דין ימצא עצמו ביחס לפעולה כזו או אחרת בעימות בין חובתו ללקוח אחד לבין חובתו ללקוח אחר. ניגוד העניינים המונה מצא את ביטוי בסעיף 14(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 שם קבע מחוקק המשנה כך (ההדגשות לא במקור) –

"לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת"

ובעניינינו, לא ניתן לומר שלא היה לתובע "חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית" – והרי חשש זה הוא חשש מובנה בכל מצב בו עורך דין מייצג שורה של נושים לחובות הנתבעת, ומנגד מייצג גם את הנתבעת.

(ג) איסור ניגוד העניינים של עורך דין מחמיר יותר מאיסור דומה החל על עובדי ציבור

להשלמת סקירת המסגרת המשפטית והדין החל על מקרי ניגוד עניינים של עורכי דין, אפנה לכך שנורמת ההתנהגות הנדרשת מעורך דין היא אף מחמירה מזו הנדרשת, למשל, מעובד ציבור. בכל הקשור לעובד ציבור, הרי ניגוד העניינים מתעורר רק כאשר קיימת אפשרות ממשית לקיומו. ומנגד ובאשר לעורך דין, הרי סעיף 14 (א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה המקצועית), קובע שדי בקיומו של חשש בלבד שעורך הדין לא יוכל למלא את חובתו המקצועית, כדי להקים "ניגוד עניינים". המבחן לקיומו של החשש האמור הוא מבחן אובייקטיבי ולא סובייקטיבי.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 20-01-36346 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

באשר לקיומו של ניגוד עניינים אצל עובד ציבור רק במצב של "אפשרות ממשית" לקיומו – ר' בג"ץ 6510/21 בתיה כהנא דרור נ' בית הדין הרבני הגדול (מיום 10/8/2022, המ' לני ע' פוגלמן, השופטת ד' ברק ארז, השופטת י' וילנר); בג"ץ 531/79 סיעת הליכוד בעיריית פ"ת נ. מועצת עיריית פ"ת ואח', פד"י ל"ד (2) 566 (1980, הש' כהן, בכור וברק); וכן עת"מ (מחוזי חי') 55302-06-24 עיריית חדרה נ' המועצה הארצית לתכנון ובניה (מיום 26/11/2024, סג' נשי השופטת ב' טאובר),

באשר לכך שהחשש לניגוד עניינים בכל הקשור לפעולת עורך הדין הוא מבחן אובייקטיבי ולא סובייקטיבי ר' בד"מ (ת"א) 56/01 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בת"א יפו נ' פלוני (מיום 26/8/2001).

(ד) איסור ניגוד העניינים של עורך דין מחמיר יותר אף מאיסור דומה שבדיני השליחות

חובתו של עורך דין להימנע ממצב בו מתקיים חשש לניגוד עניינים מחמירה גם מזו המוטלת מכוח דיני השליחות הכלליים. לעניין זה ר' ע"פ 514/17 עו"ד אמנון מ. יצחקניא נ' כב' השופטת דנה מרשק-מרום, בית המשפט המחוזי מרכז (מיום 26/3/2017, הש' ס' גו'בראן, נ' סולברג והשופטת ע' ברון) שם נקבע כך (ההדגשות לא במקור): "הן חובת הנאמנות החלה מכוח דיני השליחות הכלליים, הן החובה הדומה החלה על עורך דין, סבות-חגות סביב מרכז כובד יחידי, עד כי "הקוד הגנטי שלהן מכיל עקרון על אחד..." בשני אלה, להוציא מקרים ספציפיים, חייב השליח או עורך הדין לשוות נגד עניינו בכל הליכותיו ובכל מעשיו את עניינו של לקוחו. יחד עם זאת, חרף הזהות הקיימת בליבת שני הסדרים אלה, הרי שחובת הנאמנות והמסירות המוטלת על עורך הדין איננה כחובת הנאמנות הכללית המוטלת על שליח. שלא ככל שליחות, לעורך הדין נתון בדרך כלל כוח השפעה ממשי על עיצוב עמדותיו ופעולותיו של לקוחו, אשר אינו בקי ברזי המשפט, ומשליך את יהבו על עורך דינו, על מקצועיותו ועל יושרו. הדרישה מעורך הדין אפוא רבה ומוקפדת יותר, פועל יוצא של מומחיותו מזה, וחשיבותו של ההליך המשפטי מזה".

(ה) הפרת איסור ניגוד עניינים כ"עבירה התנהגותית" ולא כ"עבירה תוצאתית" – משמעות

לעניינינו

הפרת האיסור המוטל על עורך דין לפעול מקום בו מתקיים חשש לניגוד עניינים בהתאם לסעיף 14 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה המקצועית) הוגדר כעבירה התנהגותית ולא תוצאתית. כלומר, אין נפקות לשאלה מה תהיה התוצאה של התנהגות עורך הדין במצב של חשש לניגוד עניינים. ובמילים פשוטות, די כאמור בניגוד עניינים בכך וזאת גם אם לא נוצר ניגוד עניינים בפועל. מטרת הוראת סעיף 14 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה המקצועית) היא למנוע מעיקרו את הסיכון הנובע ממצב של ניגוד עניינים והעובדה שזה אינו מביא לתוצאה אסורה בדיעבד אינה מאיינת את האיסור על קיומו מלכתחילה. להרחבה לעניין זה ר' גם עמלי"ע (מחוזי י-ם) 53280-05-17 גדעון פודים נ' לשכת עורכי הדין - בית הדין הארצי (מיום 21/12/2017, הש' ע' שחם).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

6.2

על האפשרות שבדין לפעול במצב של חשש לניגוד עניינים וכן על כך שבמלוא הכבוד - החובה להימנע מניגוד עניינים לא התקיימה בעניינינו

(א) לצד האיסור המוחלט על עורך דין להימצא בניגוד עניינים, הרי נתתי דעתי לכך שמחוקק המשנה אפשר במגבלות מסוימות, מצב בו עורך דין ייצג לקוח בד בבד עם ייצוג לקוח אחר. סעיף 14(ה) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה המקצועית מחוקק המשנה קבע לענין זה כך (ההדגשות לא במקור):

"עו"ד ולקוחו רשאים להסכים, בכתב, לתחום את השירות המקצועי אשר יתן עורך הדין ללקוח, כדי למנוע התנגשות עם ייצוג לקוח אחר או עם ענין או עם חובה אחרת של עורך הדין, בתנאי שצמצום השירות הינו סביר בנסיבות הענין ואינו פוגע בחובת הנאמנות של עורך הדין ללקוחותיו"

בעניינינו, לא תחם התובע את השירות המקצועי כדי למנוע התנגשות עם ייצוג לקוח אחר. ההיפך הוא הנכון – התובע העניק לנתבעת את השירות המקצועי בדיוק באותו תחום ובדיוק ביחס לאותו סל חובות בהם הוענק השירות ללקוחות אחרים. על המקרים החריגים בהם ניתן להכיר ב"תיחום השירות המקצועי" ר' הדוגמא שניתנה בסעיף 5.4(ג) לעיל. אך לעניינינו ייאמר שלא זו בלבד שהתובע לא תחם את השירות המקצועי, אלא הוא אף עשה שימוש בייצוג הכפול כאשר קיבל את הנתבעת לחוג לקוחותיו. על כך בפסקאות הבאות.

(ב) התובע היה מודע לכך שלצד ניסיונו המקצועי, הרי יתרונו הגדול עבור הנתבעת טמון בכל שהוא מייצג גם את נושיה. וכך הצהיר התובע (סעיף 36 לתצהירו, ההדגשות לא במקור):

"טלי הגיעה אליי, היות ואני בעל ניסיון רב בהליכי חדלות פירעון... ובעיקר היכרות עם כלל ויכולת להגיע להסכמות מיוחדות עם כלל..."

גם עו"ד רועי נירון אשר טיפל אף הוא בענייני הנתבעת והעיד מטעם התובעת, ציין בתצהירו כך (סעיף 37 לתצהירו, ההדגשות לא במקור):

"טלי הגיעה לעו"ד ארז חבר, שהנו בעל ניסיון רב בהליכי חדלות פירעון... ובעיקר היכרות עם כלל ויכולת להגיע להסכמות מיוחדות עם כלל..."

בשולי הדברים ובאשר לכך שעל פניו התובע פעל בניגוד עניינים וכעת עותר לקבל שכר טרחה נוסף מהנתבעת "לטובת האינטרס האישי" אפנה לדבריו ההגונים של עו"ד חבר מטעם התובע, שהצהיר (סעיף 28 לתצהירו, ההדגשות לא במקור) כך -

"כן אציין כי טלי היתה חסרת ניסיון, תוך שגורמים שונים בקשו לרתום אותה לטובת האינטרס האישי שלהם"

בפועל, בזהירות רבה ותוך כבוד רב, ייאמר שאפשר וגם התביעה כאן היא תביעה שהוגשה בניסיון 'לרתום את התובעת' לאינטרס שאינו שלה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

(ג) התובע אף לא מהסס להציג את הייצוג הכפול וניגוד העניינים בו נמצא, וזאת כאשר הוא מצהיר כך (סעיף 59 לתצהירו של עו"ד ארז חבר, ההדגשות לא במקור) -

"במקרה זה, הסכמתי לקחת על עצמי את הטיפול במכירת הנכסים...וזאת בשכ"ט שהינו נמוך מהשכ"ט המגיע לח"מ ככונס נכסים...זאת לא בכדי, אלא על מנת לטפל מקרוב בהליך הכינוס...ולאפשר הידברות עם הנושים, וכן הבנקים, אשר סומכים על הח"מ..."

ועוד הוסיף התובע והתייחס לייצוג הכפול (סעיף 60 לתצהירו של עו"ד ארז חבר, ההדגשות לא במקור):

"יתרה מזו, היה והח"מ לא היה מתמנה ככונס נכסים, לא היתה בידי טלי השליטה בהליך הכינוס והוודאות, כי לא ימכרו בית מגוריה והנכס הנוסף, היה מתנה עו"ד אחר שמייצג את כלל והוא גם היה גובה שכ"ט מלא..."

ומאמירה זו ניתן לשמוע את הדי השכנוע של עו"ד חבר מטעם התובע, טרם הביא את הנתבעת לחתום על ההסכם השני מיום 18/5/2014 – "הסכם העקרונות המשולש".

(ד) ניגוד העניינים לא היה רק ביחס לנושה כלל חברה לביטוח. ניגוד העניינים היה גם ביחס לייצוג שלושה מהבנקים, שהיו נושים של הנתבעת. בעניינם של שלושת הבנקים לא היסס התובע להודות ובמידה מסוימת גם להתפאר בניגוד העניינים שבייצוג הכפול. וכך העיד עו"ד חבר מטעם התובע בחקירה הנגדית (ע"מ 52, שורות 27-29) - **"אז כל הרעיון היה לנסות להרגיע את הבנקים. להגיד להם חברים, אתם מכירים אותי. זה אני בתמונה. אף אחד לא גונב לכם את הכסף"** ובהמשך (ע"מ 52, ש' 19-20) - **"הלכנו להתדיין עם הבנקים, לדבר איתם. אני אישית, אני אישית ובגללי נחתמו ההסכמים"** וכן בע"מ 53, ש' 22-30:

"העד, מר חבר:	דיברתי עם אילן שמעוני, אני הבאתי אותו להסכים להסכם.
כב' הש' ברקאי:	תודה רבה אדוני.
העד, מר חבר:	אני דיברתי עם אבי גולד.
כב' הש' ברקאי:	תודה.
העד, מר חבר:	אני דיברתי עם אילן שייצג את בנק הפועלים.
כב' הש' ברקאי:	תודה רבה אדוני. עורך דין שטיין.
העד, מר חבר:	כי כולם מכירים אותי,
כב' הש' ברקאי:	עורך דין שטיין.
העד, מר חבר:	וכולם סמכו רק עליי"

התובע, שהיה מודע היטב לניגוד העניינים, אף לא היסס להעלות אמירות באמצעות עו"ד חבר מטעמו – מהן עולה שאכן עשה שימוש בניגוד העניינים ואולם לטעמו הנתבעת 'הרוויחה' מכך. על כך בפסקה הבאה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

(ה) כאשר התובע מנסה לשכנע עד כמה ניגוד העניינים דווקא הואיל לנתבעת, ומכאן סביר שפגע בלקוחו האחר, הרי הוא אף מציין בסיכומיו (סעיף 53 לסיכומי התובע, ההדגשות לא במקור) כך - "... כאשר התעוררה שאלה בעניין זכותה של כלל לגבות עמלת פירעון מוקדם, הרי שהח"מ הוא זה שפנה לבא כוחו של ניב, עו"ד אורי חורש... והמליץ לו לשלוח בשם ניב מכתב בעניין לכלל... במילים אחרות, ככל שהיה ניגוד עניינים, הרי שטלי נהנתה ממנו ולא כלל". אציין שהזהרתי עצמי לכך שסיכומי טענות אינם מהווים ראיות בפני עצמם. לצד זאת, לא ניתן להתעלם מהתפארות התובע מניגוד העניינים המובנה אליו נכנס במודע.

(ו) התובע חזר והתייחס לניגוד העניינים במסגרת סיכומיו. שוב הזהרתי עצמי לכך שסיכומי טענות אינם מהווים ראיות בפני עצמם ושוב לצד זאת, לא ניתן להתעלם מסעיף 54 לסיכומי התובע שם נכתב כך (ההדגשות לא במקור) - "הח"מ הואיל להסתפק בשכר טרחה מופחת, פחות ממחצית השכר שהוא היה זכאי לו על פי דין. המרוויחה הגדולה ממניו של הח"מ היא למעשה טלי, שכן לא רק שנחסך ממנה תשלום שכר טרחה בסכום של מאות אלפי ₪, הרי שבנוסף לכך כונס הנכסים משמש באופן יוצא דופן גם בא כוחה, על כל המשתמע מכך". ואידך זיל גמור.

יישום המסגרת הנורמטיבית לעניינינו

6.3

(א) אין ספק שהתובע לא פעל לתחום את השירות המקצועי כך שלא יהיה עירוב בין השירותים המוענקים לנתבעת ובין השירותים המוענקים לנושיה. ההיפך הוא הנכון - כל הקשר בין התובע לבין הנתבעת החל בזכות העובדה שהוא מייצג גם את נושיה; התובע התפאר, כך ממש, בעובדה שייצג את שני הצדדים ואף ציין כאמור - "המרוויחה הגדולה ממניו של הח"מ היא למעשה טלי, ... הרי שבנוסף לכך כונס הנכסים משמש באופן יוצא דופן גם בא כוחה, על כל המשתמע מכך".

(ב) באשר לאופן בו יש לתחום שירות מקצועי, הרחבתי ואף ניתנה דוגמא בסעיף 5.4(ג) לעיל, דוגמא המתייחסת למשל למבוטח התובע באמצעות עו"ד פלוני חברת ביטוח בשל נזק אחד, ונתבע במקביל כשעו"ד פלוני מולו בהליך בגין נזק אחר. אם כבר נותר מצב בו עו"ד מעניק שירותים לשני צדדים שבהליך מסוים הם ניצים זה לזה - הרי בוודאי אין מקום שאותו עו"ד ייצג את שני הצדדים בדיוק באותו הליך. ופעם נוספת יודגש הברור מאליו - המקרים החריגים בהם עו"ד יוכל לייצג בעל דין אל מול בעל דין אחר שאף הוא נמנה על לקוחותיו - הם מקרים בהם הנושא המשפטי שבמחלוקת אינו זהה ואף אינו משיק ואינו קשור לייצוג הלקוח האחר. בדיוק בשביל כך נועדה הוראת סעיף 14(ה) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) - הוראה המחייבת לתחום את השירות המקצועי המוענק לכל צד.

(ג) התובע מנסה לתרץ את הייצוג הכפול בכך שהסכם שכר הטרחה לא כלל פעולות כינוס נכסים וככלשונו (סעיף 19 לתצהירו של עו"ד ארז חבר) - "יודגש, הסכם שכר הטרחה לא כולל,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

בהגדרת הייצוג, את פעולותיו של משרדנו ככונס נכסים ומשרדנו כלל לא נדרש לבצע פעולות אלו במסגרת התחייבויותיו אל מול טלי". בטענה זו יש קושי. הסכם שכר הטרחה אכן נועד להסדיר תשלום שכר, ואולם ההסכם נועד גם על מנת להסדיר ההתקשרות בין לקוח לבין עורך דינו. גם אם שכר הטרחה הוא חלק חשוב בהסכם, הרי גם מבהות ההתקשרות היא נדבך חשוב לא פחות. ובענייננו – לא ניתן לומר שהליך הגביה מהנתבעת וממילא בהמשך כינוס הנכסים לא היה נדבך חשוב בהתקשרות בין הצדדים. לא ניתן לומר שהגביה וכינוס הנכסים אינם חלק מההסכם – כאשר בד בבד מתפאר התובע בכך שהפניה אליו היתה בשל מומחיותו בתחום ובעיקר בזכות קשריו עם הנושה.

(ד) ככל שהתובע מבקש, למעשה, להתנות על חובות האמון בינו כמשרד עורכי דין לבין הנתבעת כלקוחתו – הרי אין להתיר זאת. התניה על חובות האמון בהסכם שבין עורך דין ללקוח תוביל לפגיעה במקצוע ובאמון הציבור. יפים לעניין זה דברי כב' השופט א' רובינשטיין בע"ע 9013/05 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב נ' עו"ד יהודה יורם (31.8.2006), הני א' ברק, הש' א' ריבלין, רובינשטיין, ההדגשות לא במקור): "חומרה המיוחדת שבפרשה זו היא השלכתה על האמון שמבקשים אנו כי יירחש לעורך הדין העושה מלאכתו נאמנה, וכאלה – הדעת נותנת – הם רוב רובם של עורכי הדין. אך פעמים שתפוח שאינו ראוי בערימת תפוחים גדולה מדיף עד למרחוק ריחו שאינו טוב, ואולי על שכמותו אמרו חכמים מפי ר' יהודה בן טבאי (אבות א' ח') "אל תעש עצמך כעורכי הדינים". הבא למשרדו של עורך דין לקבלת שירותיו, כמותו כבא לפתחו של רופא, נותן בו על פי רוב אמון מלא, כמעט בלתי מסויג; הוא מאמין במקצועיותו, ביושר לבבו ובנקיון כפיו; הוא מפקיד בידו עניינים החשובים לו ומניח כי אלה יטופלו כדבעי. כשמתהפכת הקערה ועורך הדין במקום ליתן שירות ללקוח נותן את השירות לעצמו, מוציא הדבר – שלא בצדק כלפי הכלל – שם רע למקצוע, כמו כסדום היינו לעמורה דמינו".

(ה) חיפוש אחר פסיקת בתי המשפט המתייחסת להסכם התקשרות שאינו עולה בקנה אחד עם חוק לשכת עורכי הדין או כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) מעלה פסקי דין בודדים וביניהם ע"א (מחוזי ת"א) 31746-02-11, יובל ליכטר נ' גד קומרן (מיום 10/11/2011), השופטת ר' לבהר-שרון). בפסק דין זה התנה עו"ד את תשלום שכר טרחתו בתוצאות הליך פלילי וזאת בניגוד להוראות סעיף 84 לחוק לשכת עורכי הדין. פסק הדין מבקר את עורך הדין, אך קובע בנסיבות הענין שעוד יפורטו להלן – ש"הסנקציה על הפרה זו הינה בתחום המשמעותי ולא בתחום החוזי", קרי אין מקום לגרוע מעורך הדין התובע את זכותו החוזית לתשלום שכר.

הקביעה בע"א (מחוזי ת"א) 31746-02-11, יובל ליכטר נ' גד קומרן, אינה משפיעה על עניינינו ואינה במלוא הכבוד הקביעה אליה יש להגיע בעניינינו כאן וזאת מהנימוקים הבאים:

- ראשית מדוע הלכת ליכטר נגד קומרן אינה רלוונטית לעניינינו, כאשר קבע בית המשפט בע"א (מחוזי ת"א) 31746-02-11, יובל ליכטר נ' גד קומרן, שלמרות הפרת סעיף 84 לחוק

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 20-01-36346 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

לשכת עורכי הדין, הרי עדיין עומד ההסכם על כנו ועורך הדין זכאי לשכר טרחה – הרי הוא התבסס על סעיף חוק ספציפי. סעיף 86 לחוק לשכת עורכי הדין אשר קובע ביחס לעורך הדורש שכר טרחה כי "אין בהפרת הסעיפים 84 או 85 כדי לשלול ממנו שכר ראוי בעד השירות".

כלומר, המחוקק ייחד סעיף חוק מיוחד הקובע, רק באשר להוראות סעיפים 84-85 לחוק, שגם עו"ד אשר יפר אותם יהיה זכאי לשכר טרחה. אך לא קיים סעיף חוק מקביל המתייחס להפרת הוראות כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית). ומכלל ההן נשמע כאן הלאו. כאשר המחוקק התיר במיוחד גביית שכר טרחה גם במקרה של הפרת שתיים מהוראותיו – הרי ברור שאינו מתיר גביית שכר טרחה, במקרה של הפרת סעיפים אחרים או הפרת הוראות כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית);

- **שנית מדוע הלכת ליכטר נגד קומרן אינה רלוונטית לעניינינו**, אפילו במקרה של הפרת הוראות סעיפים 84-85 לחוק לשכת עורכי הדין, הרי חיוב שכר הטרחה לא יהיה בשכר טרחה הסכמי אלא "שכר ראוי בעד השירות". בעניינינו עותר התובע לשכר הטרחה ההסכמי, ונמנע במפורש מלתבוע שכר ראוי – ור' לענין זה הדיון בסעיף 8 להלן.

- **שלישית מדוע הלכת ליכטר נגד קומרן אינה רלוונטית לעניינינו**, פסק הדין בע"א (מחוזי ת"א) 31746-02-11, **יובל ליכטר נ' גד קומרן**, קבע שהחיוב בשכר טרחה למרות הפרת הוראות החוק הוא מכיוון שלכל היותר הופרה ההגנה על הלקוח מפני "תשלום סכומים מוגזמים ומופרזים" וכי אין מדובר באי חוקיות הנוגעת למהות ההתקשרות עצמה. לענין זה נקבע כך (ההדגשות לא במקור) - "התכלית שעמדה מאחורי הרצון להגביל את חופש ההתקשרות של הצדדים, כאשר עסקינן בהתניית שכר טרחה בתוצאות המשפט היתה הגנה על הלקוח, ומניעת מצב שבו עורך הדין ינצל לרעה את מצוקתו. הכוונה היתה למנוע מצב של תשלום סכומים מוגזמים ומופרזים החורגים בצורה משמעותית מהשכר הראוי והמקובל ביחס לטיפול שניתן" ועוד נקבע כי "אי החוקיות במקרה דנן, אינה יורדת לשורשו של ההסכם באופן המוביל לביטולו של ההסכם כולו, שכן מהות ההתקשרות בין הצדדים היא חוקית".

בעניינינו – ההגבלה על מצב של ייצוג כפול, אינה הגבלה שנועדה למנוע חיוב בסכומי כסף "מוגזמים ומופרזים" – אלא הגבלה היורדת לשורשה של ההתקשרות בין הצדדים. הגבלה שנועדה למנוע פגיעה בשירותים אותם מקבל לקוח של עורך דין, וכן פגיעה במעמד עורכי הדין בכלל – הכל כפי שתואר גם בעל"ע 9013/05 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב נ' עו"ד יהודה יורם המובא בסעיף 6.3 (ד) לעיל.

הערה לפני סיום הדיון הנושא השני מארבעה

6.4

להשלמת הדיון באשר לייצוג הכפול, אציין שקיימים מקרים חריגים נוספים בהם מותר ייצוג כפול, במגבלות ובהסכמת כל הצדדים הנוגעים לדבר. גם חריג זה לא התקיים לעניינינו – ועל כך ארחיב בסעיף 9 להלן.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

6.5

סוף דבר באשר לנושא הדיון השני מארבעה בפסק הדין

התובע התקשר בהסכם בו התחייב לייצג את הנתבעת וזאת לצד ייצוג נושי הנתבעת. התובע היה מודע היטב לניגוד העניינים בכח וניגוד העניינים בפועל בו הוא נמצא. אין מקום לאפשר לתובע לגבות שכר טרחה הסכמי, מכח הסכם בו ייצג את שני הצדדים, ללא תיחום השירות המקצועי ותוך שהוא בניגוד עניינים. בשולי הדברים ייאמר שאף במקרים החריגים בהם נקבע שיש לחייב בתשלום שכר טרחה למרות שהסכם שכר הטרחה אינו כדין – הרי החיוב הוא ב"שכר ראוי" ולא בשכר הסכמי – ור' הדיון בסעיף 6.3(ה) לעיל באשר להוראת חוק ספציפית בסעיף 86 לחוק לשכת עורכי הדין. בעניינינו – אותו סעיף 86 לחוק כלל אינו חל, וכן ממילא התובע לא עתר לתשלום שכר ראוי, אלא עמד בתביעתו רק על השכר ההסכמי.

7. דיון בנושא שלישי מארבעה בפסק הדין – התובע עותר בפועל לקבל שכר טרחה בגין החיסכון בנשיה אל מול לקוחותיו שלו - כלל חברה לביטוח וכן שלושת הבנקים שייצג, בעוד הבהיר מנגד שאינו מטפל עבור

הנתבעת בחובות לכלל חברה לביטוח

7.1 קיים כשל מובנה בגרסת התובע ובדרישת שכר הטרחה. מחד גיסא, הבהיר התובע שלא ייצג את הנתבעת באשר לחובותיה לכלל חברה לביטוח בע"מ – ומנגד, עותר התובע לחסכון נטען בנשיה אל מול כלל חברה לביטוח בע"מ. וכאן עולה התמיהה – אם התובע אינו מייצג את הנתבעת בגין חוב זה, מדוע עליה לשלם שכר טרחה? שכר הטרחה מבוקש גם באשר לחסכון נטען בנשיה אל מול שלושת הבנקים שייצג התובע. וגם כאן יש לשאול, אם התובע אכן ייצג רק את לקוחותיו הנושים ולא את הנתבעת, מדוע יש לחייב את הנתבעת בתשלום שכר טרחה?

7.2 התמיהות שלעיל אינן רק תהיות סמנטיות, אלא הן יורדות לשורשו של החיוב הנתבע. התמיהות הן נדבך נוסף לניגוד העניינים של התובע, העושה מעשה ייצוג כפול ומבקש שכר כמייצג יחיד המגן על האינטרסים של הנתבעת.

7.3 התובע מציין שדרש וקיבל שכר ככונס נכסים, בסכום שנופל מהסכום שבדין ומדבריו עולה שתכנן מלכתחילה וחשב לדרוש שכר טרחה נוסף מהנתבעת. וכך ציין התובע בסעיף 17 לתצהירו - "לאור הסכמות הצדדים והסדר שכר הטרחה עם טלי, הסכמתי לקבל שכר טרחה חלקי בסך 400,000 ₪ בלבד בגין פועלי ככונס נכסים, הגם שבהתאם לתקנות ההוצאה לפועל (שכר טרחת עורכי דין וכונסי נכסים) תשס"ב – 2002 הייתי זכאי לשכר טרחה של כ-926,000 ₪!" (ר' סעיף 17 השני בע"מ 4 לתצהירו של עו"ד חבר).

כלומר – התובע, כאשר הוא מייצג את כלל ביטוח בע"מ, קיבל מהנתבעת סך של 100,000 ₪, בנוסף החתים את הנתבעת על הסכם מיום 18/5/2014 לפיו היא מסכימה שימונה ככונס נכסים ושכרו יהיה 400,000 ₪ (במקום שכר של כ-926,000 ₪ שלדבריו היה יכול לקבל) - ולאחר מכן מוגשת התביעה כאן והתובע דורש שכר טרחה בגין הפחתה נטענת של החוב אל... כלל ביטוח בע"מ.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

8. דיון בנושא רביעי מארבעה בפסק הדין – למען הסר ספק יובהר כי התובע לא עתרת לתשלום שכר טרחה ראוי וממילא לא הביא ראיות להיקפו של שכר טרחה ראוי

8.1 כללי

אין מקום, כאמור, לקבוע שכר טרחה הסכמי מכח ההסכם הנגוע בניגוד עניינים; לאור העובדה שגם השכר הנדרש כולל בתוכו תמורה בגין הפחתת חוב לנושים שהם לקוחות התובע; וכן בשל התנהלות התובע – הכל כפי שהורחב עד כה. לצד זאת, בחנתי אפשרות של חיוב התובע בשכר ראוי, ואולם אין מקום לעשות כן וזאת בשל שניים:

(א) ראשית, איני בטוח שהתובע זכאי לתוספת תשלום כשכר טרחה ראוי

- איני בטוח שהתובע אכן זכאי לתוספת בגין שכר ראוי, וזאת לאחר סך הסכומים אשר התקבלו בגין סל החובות של התובע. בוודאי איני בטוח שהתובע זכאי לתוספת שכר ראוי, בגין הפחתת החוב לנושים שהיו לקוחותיו שלו. כאן שוב יודגש שעיקרו של החוב, סך של 9,961,600 ₪ מתוך 12,910,757 ₪ - הוא חוב לנושים שהם לקוחות התובע.

- עוד באשר לשאלה האם התובע זכאי לתוספת שכר ראוי, הרי אין להתעלם מהעובדה שהתובע שילמה ישירות סך של 100,000 ₪ בצירוף מע"מ עם תחילת הייצוג, וכן שהסכום הנוסף בסך של 400,000 ₪ בצירוף מע"מ התקבל במסגרת הליך כינוס נכסים לו הסכימה התובע, לאור ייעוץ של התובע; תשלום שכר הטרחה בסך של 400,000 ₪ ממילא הפחית את סך התמורה שהתקבלה בגין נכסי התובע ומכאן גם לנתבעת היה אינטרס ובמידה מסוימת זכאות לאותו סכום.

(ב) שנית ולגופו של ענין, התובע כלל לא עתר לחיוב בשכר טרחה ראוי, והיקפו כלל לא הוכח

אפילו הייתי מבקש לדון בשאלת שכר הטרחה הראוי, הרי לא ניתן לעשות זאת במסגרת ההליך כאן. לא ניתן לדון ולהכריע בשאלת חיוב בשכר טרחה ראוי כאשר כתב התביעה כלל לא עותר לשכר ראוי, וכן כל ראיות התובע כלל לא הוכיחו היקפו של שכר ראוי. הרחבה באשר לכך שהתביעה כלל לא עתרה לשכר ראוי, וכי היקפו ממילא לא הוכח, תובא בפסקאות הבאות.

8.2 ברגיל - קיומו של הסכם בכתב שולל את זכותו של התובע לשכר ראוי

(א) כאשר עורך דין מעניק שירות מקצועי ללקוח עשויה לקום לו זכות לתשלום שכר טרחה משני מקורות נורמטיביים - מקור חיוב אחד, תשלום מכח דיני החוזים - מכוח הסכם בין הצדדים; מקור חיוב שני, דיני עשיית עושר ולא במשפט - חיוב מכח הזכות לשכר ראוי. להרחבה לענין זה ר' דניאל פרידמן, אלרן שפירא בר-אור, דיני עשיית עושר ולא במשפט (כרך א, מהד' 3, 2015) בע"מ 235-244.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 36346-01-20 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

(ב) אין מקום לדון בשכר ראוי, כאשר קיים הסכם בכתב. חיוב בתשלום שכר ראוי לקוחה מדיני עשיית עושר ולא במשפט ומטרתה למנוע מצב בו אדם יקבל שירות, מבלי שנותן השירות ייהנה משכר בגין כך. ואולם כאשר קיים הסכם בכתב, נסוגים להם דיני עשיית עושר ולא במשפט, ור' לענין זה סעיף 6(א) לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979 הקובע כך (ההדגשות לא במקור): **"הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון ואין הסכם אחר בין הצדדים"**.

גם פסיקת בתי המשפט חוזרת ומדגישה שכאשר קיים הסדר חוזי, הרי אין לפנות לדיני עשיית עושר ולא במשפט. לענין זה ר' ע"א 3179/19, נאש רמות בע"מ נ' מדינת ישראל - משרד הבינוי והשיכון (מיום 3/10/2021, הש' י' עמית, השופטת ד' ברק-ארז, הש' א' שטיין) שם נקבע כך: **"הסדר חוזי בר-תוקף לעולם דוחה את תחולתם של דיני עשיית עושר ולא במשפט"**.

להרחבה אפנה גם אל ע"א 2794/20 עו"ד ענת לוי נ' מלטיה ויטוריו את פדלון בע"מ (מיום 6/11/2023, הש' נ' סולברג, ע' גרוסקופף, י' כשר).

(ג) כלומר, כאשר קיים כבר הסכם שכר טרחה אל מול הנתבעת, הרי על פניו אין מקום ולא ניתן לגשת לחיוב הנתבעת מכח עשיית עושר ולא במשפט.

8.3 ואפילו היינו מבקשים לדון בהיקפו של השכר הראוי – הרי זה כלל לא הוכח

(א) קביעת היקפו של שכר ראוי אינו בגדר ידיעה שיפוטית. לענין זה ר' ע"א 9282/02 יבין חקל בע"מ נ' עו"ד יחיאל (מיום 28/4/2004, הש' א' ריבלין, השופטת מ' נאור, הש' ס' ג'ובראן) שם נקבע כי **"קביעת השכר הראוי בגין טרחת עורך-דין צריך שתיעשה בכל מקרה ומקרה לפי נסיבותיו. ודוק, דרך קביעתו של השכר הראוי ושיעורו אינם בגדר ידיעה שיפוטית... בית-המשפט אינו נסמך בעניין זה על "ידיעה שיפוטית", ותכופות נדרש הוא לעדויות מפי מומחים בדבר השכר המקובל בנסיבות המקרה"**. להרחבה ר' גם ע"א 5786/15 אזורים חברה להשקעות בפיתוח ובבנין בע"מ נ' ברוך חסן (מיום 3/9/2017, המש' לנשי' בדימי' הש' א' רובינשטיין, הש' מ' מזוז, השופטת ע' ברוך); וכן כמובן ע"א 136/92, בינש-עדיאל, עורכי דין נ' דניה סיבוס חברה לבנין בע"מ, פ"ד מז(5) 114 (1993) הש' לוי, גולדברג ומצא).

(ב) כאשר התובע לא הוכיח כל זכאות לשכר ראוי, כאשר התובע לא הוכיח היקף השכר הראוי וכאשר התובע אפילו לא דרש שכר ראוי – הרי לא ניתן יהיה לדון ולחייב את הנתבעת בתשלום שכר ראוי.

כאשר עו"ד עותר לשכר הסכמי בלבד, ונמנע מלתבוע שכר ראוי – הרי אין מקום וכאמור לא ניתן לקבוע לזכותו "שכר ראוי" לענין זה ר' ע"א 9499/16, גיא אורלי נ' ריה חברה בע"מ (מיום 7/3/2017, הש' נ' הנדל); וכן ר' לפני כן ע"א (מחוזי ת"א) 28482-10-15, אורלי גיא נ' ריה חברה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 20-01-36346 עמית פולק מטלון ושות' נ' בסביץ בוגין

בע"מ (מיום 7/11/2016, השופטת י' שבח והש' ש' שוחט בדעת רוב אל מול הש' י' אטדגי בדעת מיעוט) שם נקבע כך (ההדגשה אינה במקור) - "דחיית התביעה, אף שהמערערים יוצאים וידיהם על ראשם חרף העבודה המשפטית שהשקיעו, אינה אלא פועל יוצא מההתנהלות הדינית שנבחרה על ידם".

9. הערה לפני סיום פסק הדין

9.1 לפני סיום, ועל מנת שפסק הדין לא ייצא חסר, אתייחס לסעיף 14 (ד) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), המסייג את איסור ניגוד העניינים ומציין שהוראות סעיפים 14(ב) ו-140(ג) לכללים, המתייחסים למצב של ניגוד עניינים – "לא יחולו על עריכת הסכם ועל טיפול בענין שהצדדים הסכימו, בכתב, כי ייעשה בידי אותו עורך דין".

9.2 בעניינינו, לא התקיימו הוראות סעיף 14(ד) וזאת בשל שניים:

- ראשית, התובע החתים את הנתבעת ואת כלל חברה לביטוח בע"מ על הסכם מיום 18/5/2014, אגב הסכמה לכינוס נכסים. ההסכם התייחס לכך שהתובע יפעל ככונס נכסים ואפילו הבהיר שחובת הנאמנות של התובע תהיה רק לכלל חברה לביטוח בע"מ, ור' הדיון בסעיף 5.3(ה) לעיל.

- שנית וחשוב, אפילו ייאמר שהסכם כינוס הנכסים מהווה הסכמה בעקיפין בהתאם להוראת סעיף 14(ד) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) – הרי עדיין ברור הוא שלתובע היו שלושה לקוחות נוספים שהיו נושים של הנתבעת – ושלושת לקוחות אלה כלל לא חתמו יחד עם הנתבעת על הסכמה לכך שהתובע יפעל בניגוד העניינים. שלושת הלקוחות שהם נושים נוספים, הם - בנק לאומי בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ.

10. סוף דבר

לאור כל האמור לעיל, התביעה נדחת. אני מחייב את התובע בתשלום הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד בסך כולל של 60,000 ₪ בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כחוק ממועד פסק הדין ועד למועד התשלום בפועל.

ניתנה היום, בכ"א כסלו תשפ"ה, ב22 דצמבר 2024, בהעדר הצדדים.

אביים ברקאי, שופט